

JOAN LLUÍS VIVES

TONI SABATER

MARC LLORENS



JOAN LLUÍS VIVES



ACADÈMIA
VALENCIANA
DE LA
LLENGUA

Col·lecció Gràfica, Sèrie Còmics, 16

©Acadèmia Valenciana de la Llengua

© Toni Sabater

© Marc Llorens

Edita: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Avinguda de la Constitució, 284. 46019, València
avl@gva - www.avl.es

Guió: Toni Sabater

Il·lustracions: Marc Llorens

Maquetació: Marc Llorens

Impressió: La Imprenta CG

ISBN: 978-84-482-6413-0

Depòsit legal: V-3430-2019

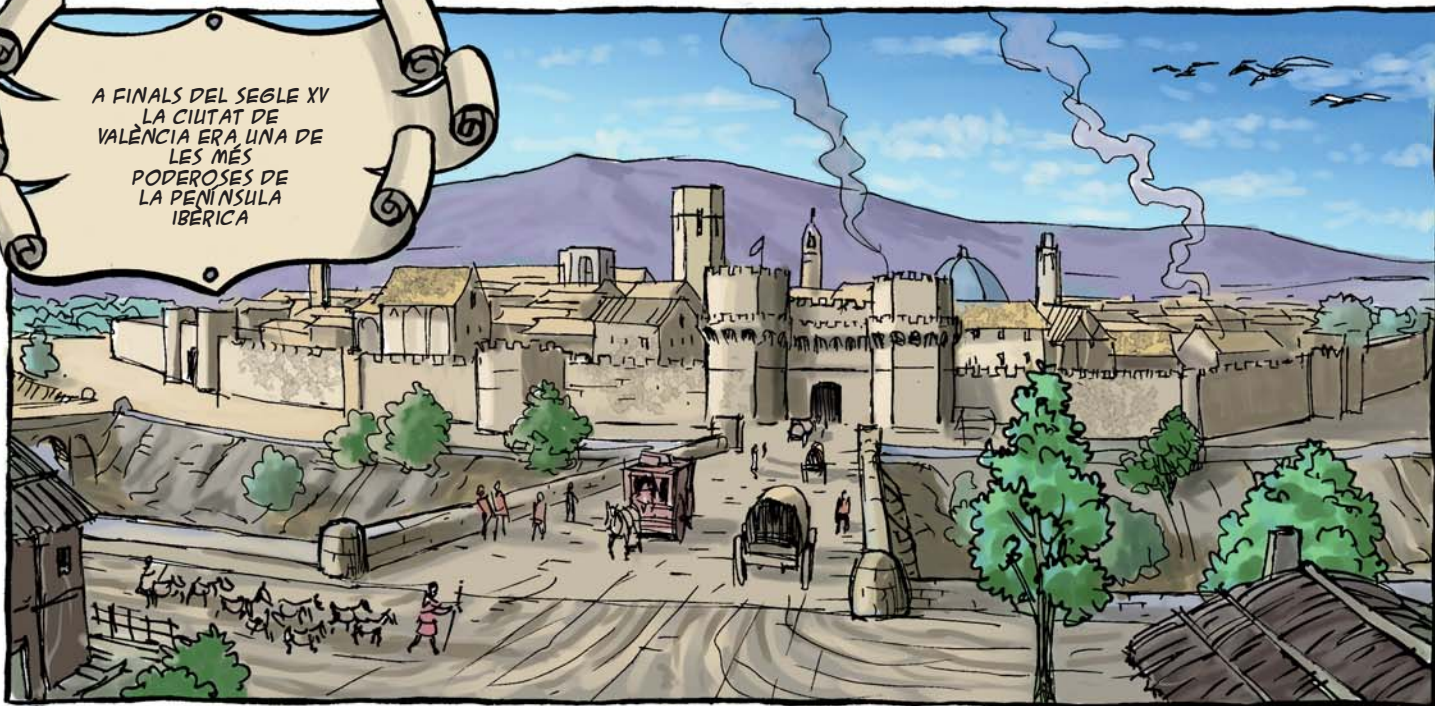
PUBLICACIÓ SUBVENCIONADA
PER LA DIPUTACIÓ DE VALÈNCIA

DIPUTACIÓ DE
VALENCIA

Colze a colze amb els Ajuntaments



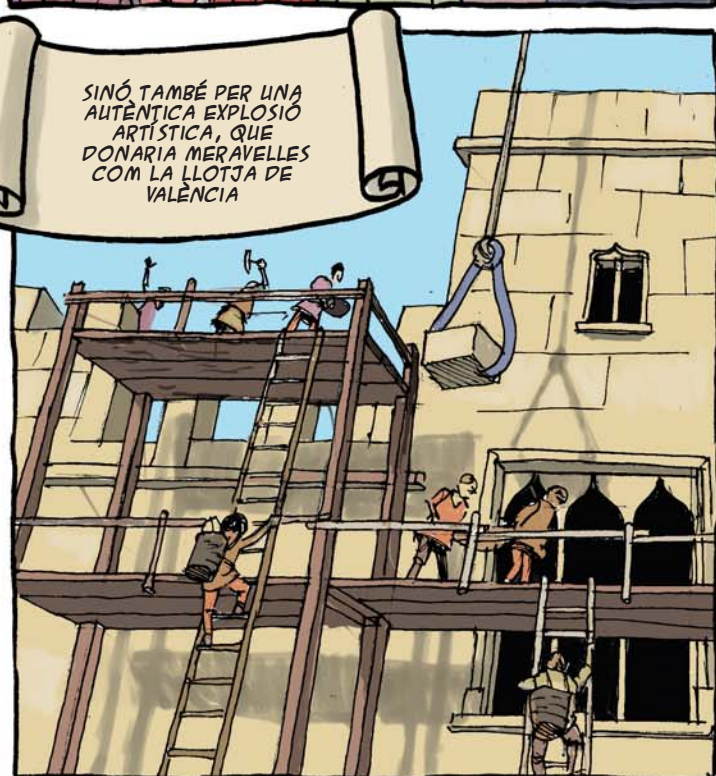
A FINALS DEL SEGLE XV
LA CIUTAT DE
VALÈNCIA ERA UNA DE
LES MÉS
PODEROSES DE
LA PENÍNSULA
IBÈRICA



PERÒ NO NOMÉS PER LA SEUA POTÈNCIA
ECONÒMICA I COMERCIAL



SINÓ TAMBÉ PER UNA
AUTÈNTICA EXPLOSIÓ
ARTÍSTICA, QUE
DONARIA MERAVELLES
COM LA LLOTJA DE
VALÈNCIA



I UNA CREACIÓ
LITERÀRIA QUE FARIA
QUE EIXA CENTÚRIA
SIGA HUI CONEGUDA
COM A "EL SEGLE D'OR
VALÈNCIÀ"





NOMS COM EL POETA AUSIÀS MARCH

...O L'ABADESSA I ESCRITORA ISABEL DE VILLENA

O JOANOT MARTORELL, AUTOR DEL "TIRANT LO BLANC", LA MILLOR NOVEL·LA DE CAVALLERIES DE TOTS ELS TEMPS

O TANTS ALTRES NOMS IL·LUSTRES, COM JORDI DE SANT JORDI, JOAN ROÍS DE CORELLA, JAUME ROIG, BERNAT FENOLLAR I MOLTS MÉS

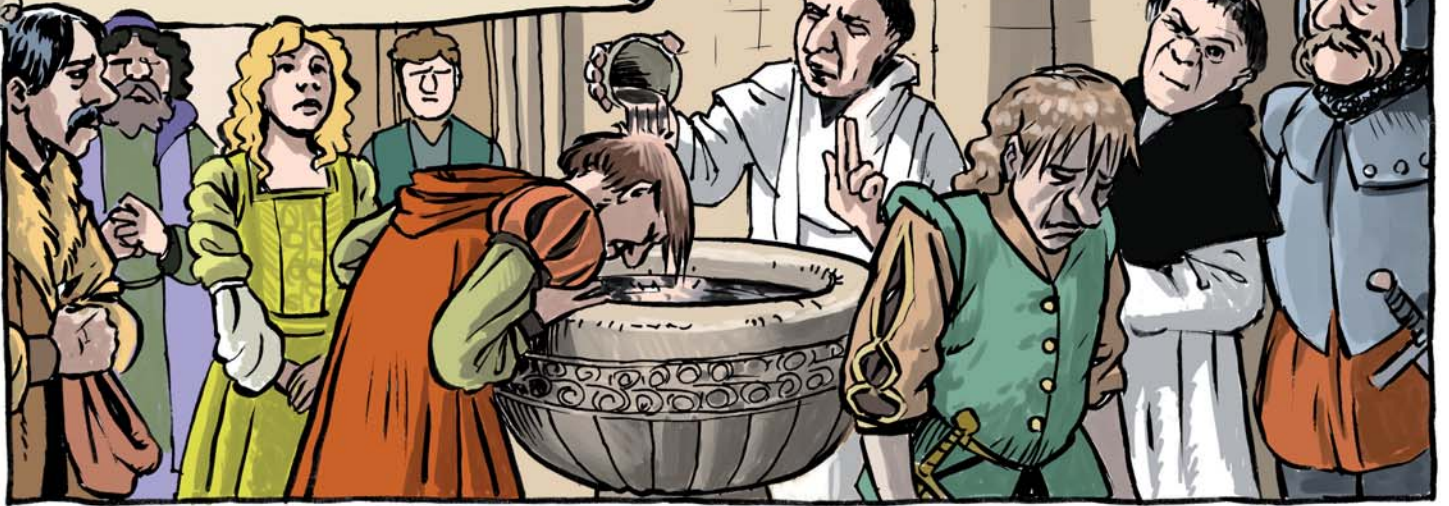


EIXA CIUTAT ESPLENDOROSA TAMBÉ TENIA UNA IMPORTANT COMUNITAT JUEVA, SITUADA PELS VOLTANTS DE L'ACTUAL CARRER DE LA PAU



PERÒ EIXA COMUNITAT HAVIA PATIT DURANT SEGLES ATACS CONSTANTS PER PART DE LA POBLACIÓ CRISTIANA MAJORITÀRIA

I A LES ACABALLES DEL SEGLE XV LA COMUNITAT JUEVA VA SER OBLIGADA A L'EXPULSIÓ O A CONVERTIR-SE EN CRISTIANS



A PESAR D'AIXÒ, MOLTES FAMÍLIES DE JUEUS VALENCIANS CONTINUAREN ELS SEUS RITUALS I MANTINGUEREN LA SEUA FE EN SECRET

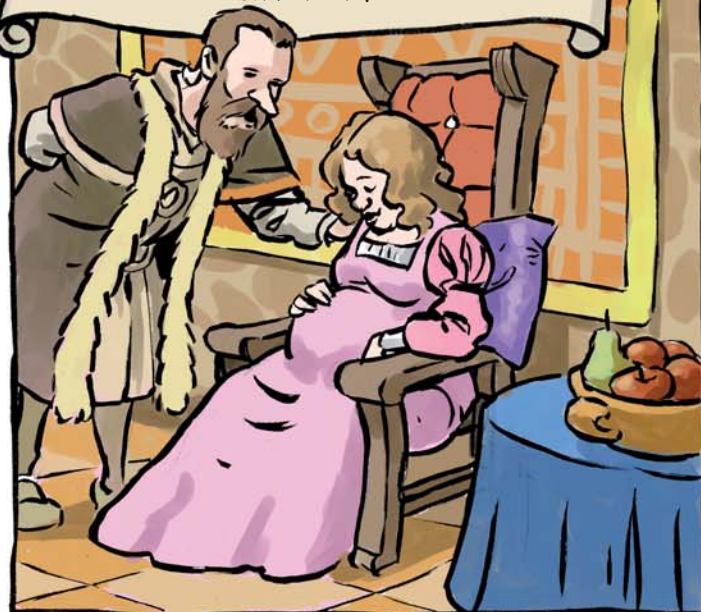


ESTA NIT TENIM CELEBRACIÓ, VINDRÀS?

COMTEU AMB MI



UNA D'EIXES FAMÍLIES QUE MANTENIEN D'AMAGAT LES SEUES CREENCES ERA LA QUE FORMAVEN EL PODERÓS COMERCIANT LLUIS VIVES I BLANCA MARCH

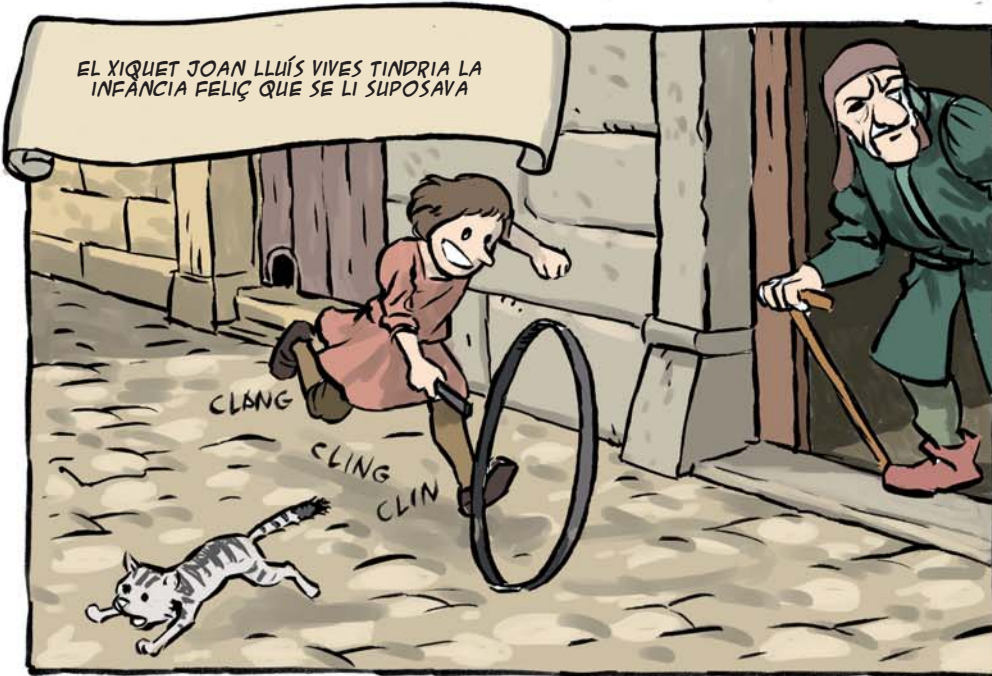


L'ANY 1492 EIXA PARELLA VA TINDRE EL SEU PRIMER FILL, A QUI POSAREN DE NOM JOAN LLUIS

HAS DE SER UN HOME IMPORTANT, LLUISSET, HO SÉ



EL XIQUET JOAN LLUÍS VIVES TINDRIA LA INFÀNCIA FELIÇ QUE SE LI SUPOSAVA



PERÒ TAMBÉ TINDRIA MOLT PRESENT LA PERSECUCIÓ CONSTANT CAP A LES PRÀCTIQUES RELIGIUSES JUEVES DE MOLTS DELS SEUS FAMILIARS MÉS VOLGUTS



EN QUALSEVOL CAS, MOLT PROMPTE DONÀ MOSTRES D'UN GRAN TALENT PER ALS ESTUDIS



TENS UNA CAPACITAT INNATA PER A MOLTS SABERS, JOAN LLUÍS

O VÓS M'ENSENYEU MOLT BÉ, MESTRE

COM VA EL FILL MÉS LLEST DEL MÓN?!

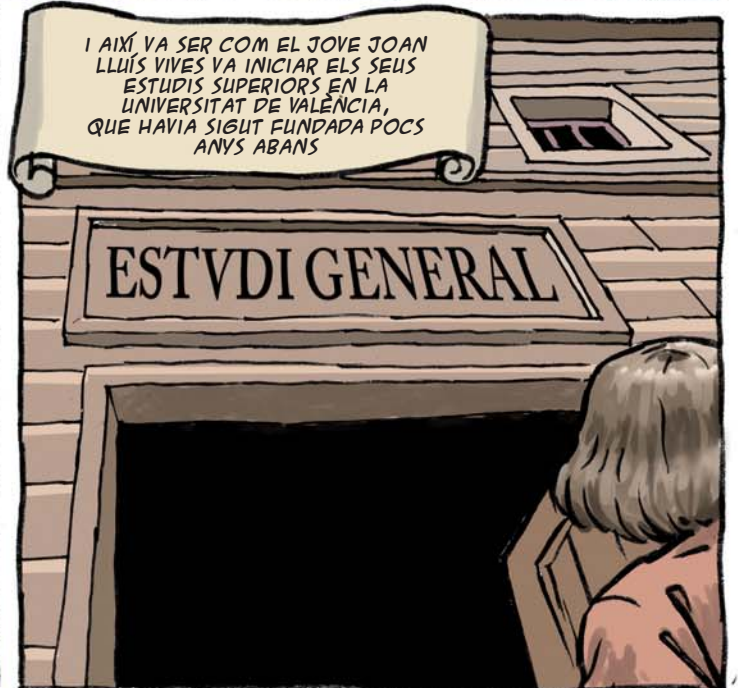


EL VOSTRE FILL TÉ UNES POTENCIALITATS ENORMES. A PENES TÉ DOTZE ANYS, I JA PARLA LLATÍ MILLOR QUE JO!



"VERE MAGNUS MAGISTER ES"

HE, HE, HE!



PERÒ ELS PROBLEMES DE LA SEUA FAMÍLIA AMB LA INQUISICIÓ, LA MORT DE SA MARE I LA NECESSITAT D'AMPLIAR ESTUDIS L'OBLIGAREN A MARXAR A PARÍS EN 1509, QUAN NOMÉS TENIA SETZE ANYS



NO SÉ SI TORNARÉ MAI A LA MEUA TERRA



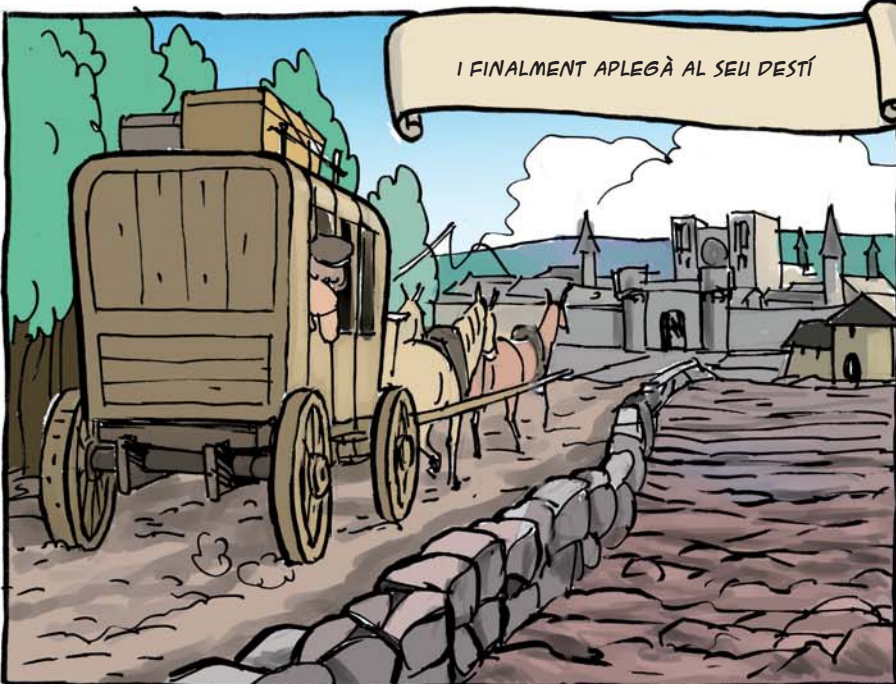
EL VIATGE VA DURAR MOLTES JORNADES, I PER A JOAN LLUÍS TOT ERA UN DESCOBRIMENT I UNA PENA PER ALLUNYAR-SE DE LA SEUA GENT



ANIMA EIXA CARA, JOVE, QUE JA ARRIBEM. PARÍS ÉS UNA CIUTAT FABULOSA!



I FINALMENT APLEGÀ AL SEU DESTÍ



"VOULEZ-VOUS DE LAIDE, MONSIEUR"?



ÉS L'ANY 1509, I EL JOVE JOAN LLUÍS ES MATRICULA EN LA FACULTAT D'ARTS, PERÒ TAMBÉ FREQUENTA ALTRES COL·LEGIS I ALTRES DISCIPLINES



I ELS SEUS SABERS I LA SEUA ÀNSIA DE CONEIXEMENTS LI PERMETRAN ACCEDIR MOLT PROMPTA AL CERCLE DELS HUMANISTES PARISENCES MÉS IMPORTANTS



EN 1512 FARÀ UN PRIMER I RÀPID VIATGE A BRUGES, UNA CIUTAT QUE SERIA CABDAL EN LA SEUA VIDA, ON ES TRASLLADARÀ NOMÉS DOS ANYS DESPRÉS, EN 1514, I ON ES PUBLICARAN ELS SEUS PRIMERS TREBALLS



EN EIXA CIUTAT ENTRARÀ EN CONTACTE AMB LA COMUNITAT HISPANA, PERÒ ESPECIALMENT AMB JUEUS VALENCIANS EXILIATS COM ELL MATEIX

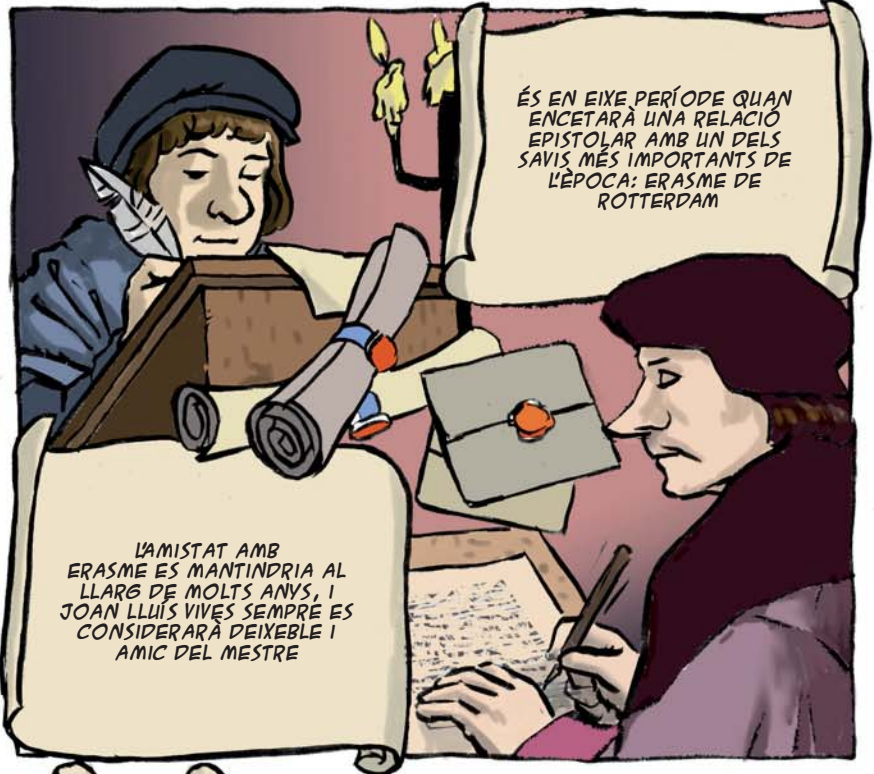
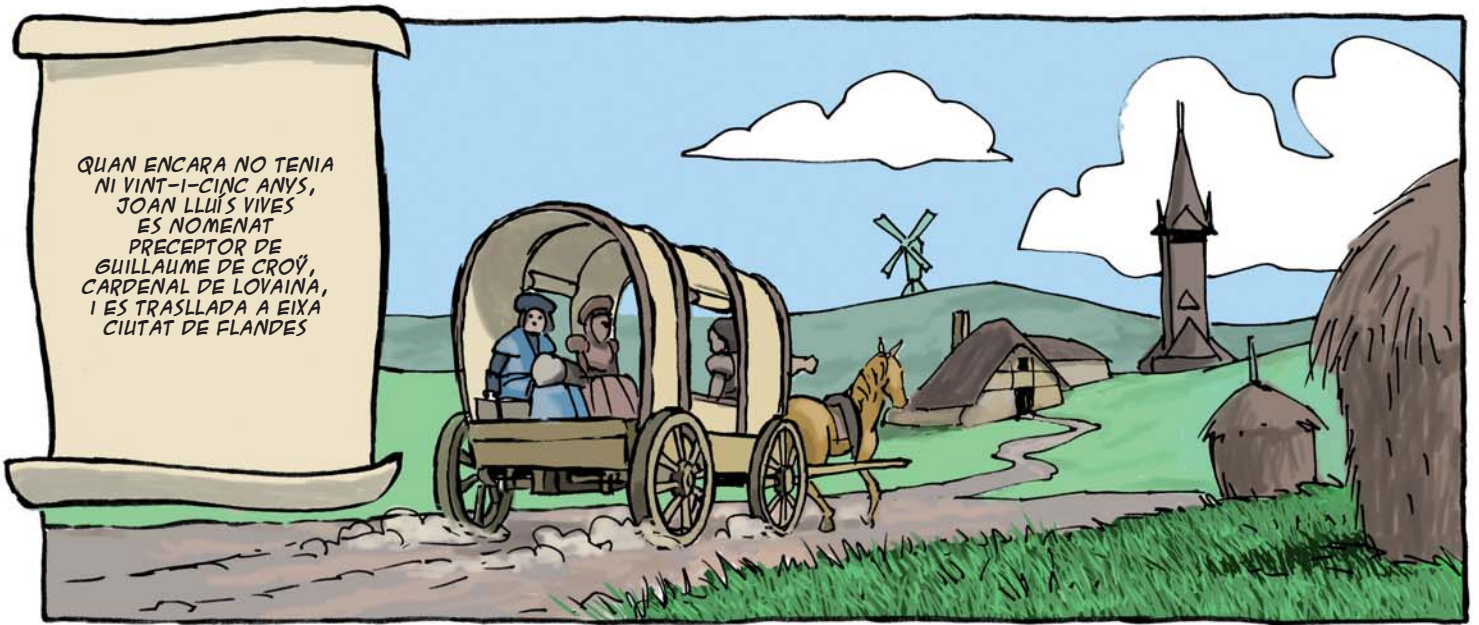


I PARTICULARMENT AMB UN MERCADER, BERNAT VALLDAURA

DE VALENCIA, COM JO?

SÍ, I TAMBÉ HEM HAGUT DE VINDRE FINS ACÍ PER A VIURE I TREBALLAR AMB PAU I TRANQUIL·LITAT





JA UN POC CANSAT DE LA VIDA ACADÈMICA DE LOVAINA, VIVES REP DOS OFERIMENTS DE TREBALL DIFERENTS: UNA INVITACIÓ A INCORPORAR-SE A LA CATEDRA QUE HAVIA DEIXAT LLIURE ANTONIO DE NEBRIJA A LA UNIVERSITAT DE SALAMANCA, I UNA ALTRA PER A FER CLASSES A LA UNIVERSITAT D'OXFORD, AMB EL SUPORT DELS REIS ANGELOS I DE L'HUMANISTA TOMÁS MORE



ACOSTAR-SE A SA CASA ERA UNA OPCIO DESITJADA, PERO L'AMBIENT HOSTIL DELS REGNES HISPANICS I LA PERSECUCIO A LA QUAL ERA SOTMESA LA SEUA FAMILIA (SON PARE HAVIA SIGUT EMPRESONAT) EL FARIEN DUBTAR MOLT



I FINALMENT VA DECIDIR-SE PER ANAR CAP AL NORD, EN BUSCA DE NOUS HORIZONS



ALLÀ VAIG, ANGLATERRA!



MOLT PROMPTE VA SER NOMENAT LECTOR DEL COL·LEGI DEL CORPUS CHRISTI, A OXFORD





EIXOS ANYS SERAN DE VIATGES FREQUENTS ENTRE OXFORD I LONDRES



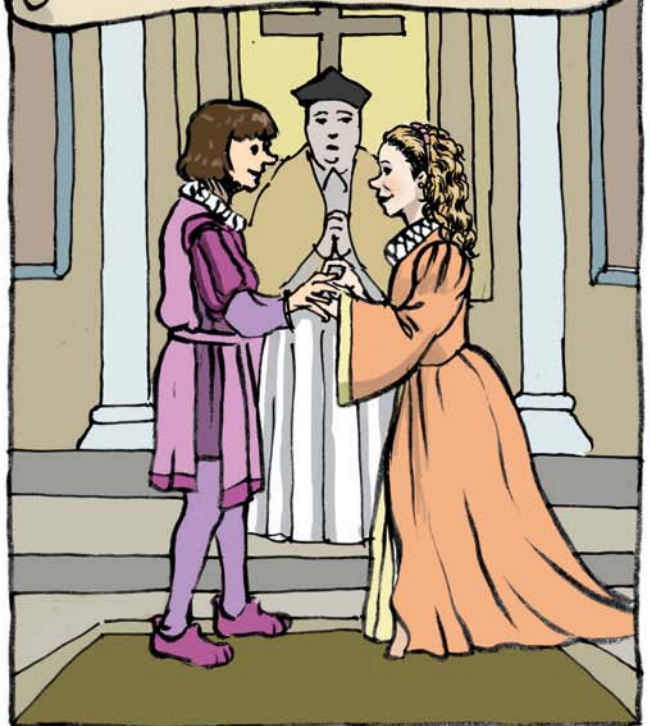
PERÒ TAMBÉ DE TORNADES A BRUGES, UN LLOC QUE SENTIA CADA VOLTA MÉS COM A LA SEUA LLAR



EN QUALSEVOL CAS, LA RAÓ PRINCIPAL PER A ESTABLIR-SE DEFINITIVAMENT EN EIXA CIUTAT CREIXERÀ A PARTIR DE LA SEUA RELACIÓ AMB MARGARIDA VALLDAURA, UNA DE LES FILLES D'AQUELL BERNAT VALLDAURA D'ORIGENS VALENCIANS I CONVERSOS COM ELL, I A QUI VIVES HAVIA CONEGUT UNS ANYS ARRERE, POC DESPRÉS DE LA SEUA ARRIBADA



I A BRUGES ES CASARIEN EN MAIG DE 1524 JOAN LLUÍS VIVES I MARGARIDA VALLDAURA



PERÒ LA SEUA PRESENCIA ERA DE NOU REQUERIDA A ANGLATERRA



ON CONTINUARÀ FENT CLASSE A LA UNIVERSITAT D'OXFORD



I REFERMANT LA SEUA AMISTAT, AMB ELS MÉS
GRANS INTEL·LECTUALS DE L'ÈPOCA, COM
TOMÀS MORE



PERÒ EL SEU TEMPS VA SER ESPECIALMENT
CONVULS, AMB GUERRES DINÀSTIQUES I PER
ALTRES INTERESSOS PER TOT ARREU



I LA SEUA PREOCUPACIÓ VA
QUEDAR REFLECTIDA EN LA
CORRESPONDÈNCIA QUE VA
MANTINDRE AMB ELS PRINCIPALS
PROTAGONISTES:



EL PAPA ADRIÀ VI



O EL MATEIX REI
D'ANGLATERRA,
ENRIC VIII





JOAN LLUÍS VIVES VA ESTAR SEMPRE OBSESSAT PER LA UNITAT DELS POBLES EUROPEUS, I ELS SEUS ESFORÇOS ANAREN DIRIGITS A PRESERVAR I PROMOURE LA PAU, L'EDUCACIÓ I EL CONEIXEMENT



AIXÍ, EL NOM DE VIVES CORRERIA PER TOTS ELS RAONS DE LA SEUA BENVOLGUDA EUROPA

JA HO DIU JOAN LLUÍS VIVES, EL GRAN HUMANISTA VALENCIÀ: HEM DE PRESERVAR LA PAU, L'EDUCACIÓ I LA CULTURA!



PERÒ A PESAR DELS SEUS ESFORÇOS, I DE LA SEUA POPULARITAT, LES CIRCUMSTÀNCIES POLÍTiques I SOCIALS EL FEREN TORNAR, CAP A 1528, A BRUGES



D'EIXA CIUTAT, LLEVAT D'ALGUNES VIATGES PUNTUALS, JA NO SE N'ANIRIA MAI



FLANDES ES VA CONVERTIR, AIXÍ, EN UNA SEGONA I DEFINITIVA PÀTRIA PER A JOAN LLUÍS VIVES

UN DIA, JA EN ELS ANYS FINALS DE LA SEUA VIDA I DESPRÉS DE TANTS ESCRITS FILOSÒFICS I HUMANÍSTICS, VA DECIDIR POSAR PER ESCRIT ELS SEUS RECORDS DE VALÈNCIA



I AIXÍ VA CONSTRUIR "LES LLEIS DEL JOC", UNA OBRA ESCRITA EN LLATÍ (COM TOTES LES SEUES), PERÒ AMB UN CONTINGUT DIFERENT DELS HABITUALS



PER MITJÀ DE TRES PERSONATGES IMAGINARIS (BORJA, CABANILLES I CENTELLES), L'AUTOR RECORRE LA CIUTAT DE VALÈNCIA EN UNS PASSEJOS QUE EVOQUEN ELS RECORDS DE JOVENTUT DE VIVES



EL "JOC" AL QUAL ES REFERIX VIVES ÉS EL DE LA PILOTA I L'OBRA RECULL L'ABUNDÀNCIA DE TRINQUETS, D'ENORME TRADICIÓ A VALÈNCIA I QUE L'AUTOR RECORDAVA MOLT BÉ



LA MEMÒRIA DE VIVES RECONSTRUÏX EXACTAMENT, DESPRÉS DE MÉS DE TRENTA ANYS I SENSE HAVER-HI TORNAT MAI, ELS CARRERS I PLACES DE LA SEUA BENVOLGUDA CIUTAT DE VALÈNCIA



AMB TAL PERFECCIÓ QUE ENCARA HUI EIXE RECORREGUT DELS TRES AMICS IMAGINARIS ÉS UN INSTRUMENT DE PRIMER ORDE PER A RECONSTRUIR LA CIUTAT ANTIGA





DIU MOLT DEL SEU CARÀCTER QUE EL RECORD QUE MANTENIA FORA TAN AMABLE I POSITIU, A PESAR DEL MALTRACTAMENT TAN INTENS QUE HAVIA REBUT LA SEUA FAMÍLIA, I DE L'EXILI FORÇÓS QUE VA PATIR QUASI TOTA LA SEUA VIDA



TOT I ELS RECONeixEMENTS, ELS ÚLTIMS ANYS DE VIDA DE VIVES FOREN DE DIFICULTATS ECONÒMIQUES

MARGARIDA, LES COSES NO VAN MASSA BÉ



ENCARA QUE CANSAT, PER A SUPERAR EIXA SITUACIÓ ECONÒMICA VA ACCEPTAR TRASLLADAR-SE PUNTUALMENT A BREDA, PROP DE BRUGES, PER A FER-SE CÀRREC DE LA FORMACIÓ DE MENCIA DE MENDOZA, QUI ACABARIA SENT VIRREINA DE VALÈNCIA



EN ELS VIATGES ENTRE LES DOS CIUTATS, POTSER INSPIRAT PEL PAISATGE DELS CAMINS QUE TRAVESSAVA, ENCARA VA TINDRE TEMPS D'IDEAR I ESCRIURE DESPRÉS UNS CELEBRATS COMENTARIS A LES BUCOLÍQUES DEL SAVI LLATI VIRGILI



EN PLENA MADURESA INTEL·LECTUAL, AMB NOMÉS QUARANTA-HUIT ANYS, UN DIA JOAN LLUÍS VIVES VA SENTIR COM EL CÒS LI FALLAVA, FATIGAT DE TANT DE TREBALL, VIATGES I EXILIS

I AIXÍ, EL 6 DE MAIG DE 1540, MORIA A BRUGES, LLUNY DE LA SEUA VALÈNCIA QUE L'HAVIA VIST NÀIXER, JOAN LLUÍS VIVES



LA SEUA CIUTAT D'ACOLLIDA MANTÉ EL SEU RECORD AMB UN BUST D'ELL PROP DEL LLOC ON VA VIURE MOLTS ANYS



EL SEU LLEGAT FILOSÒFIC, PEDAGÒGIC I HUMANISTA ESTÀ VIU I PRESENT EN ELS ÀMBITS ACADÈMICS DE TOT EL MÓN



I VALÈNCIA, LA SEUA CIUTAT, CONSERVA LA SEUA MEMÒRIA PRINCIPALMENT EN TRES LLOCS: LA VELLA UNIVERSITAT LITERÀRIA, ON VA COMENÇAR ELS SEUS ESTUDIS I ON UNA ESTÀTUA D'ELL PRESIDIX EL PATI



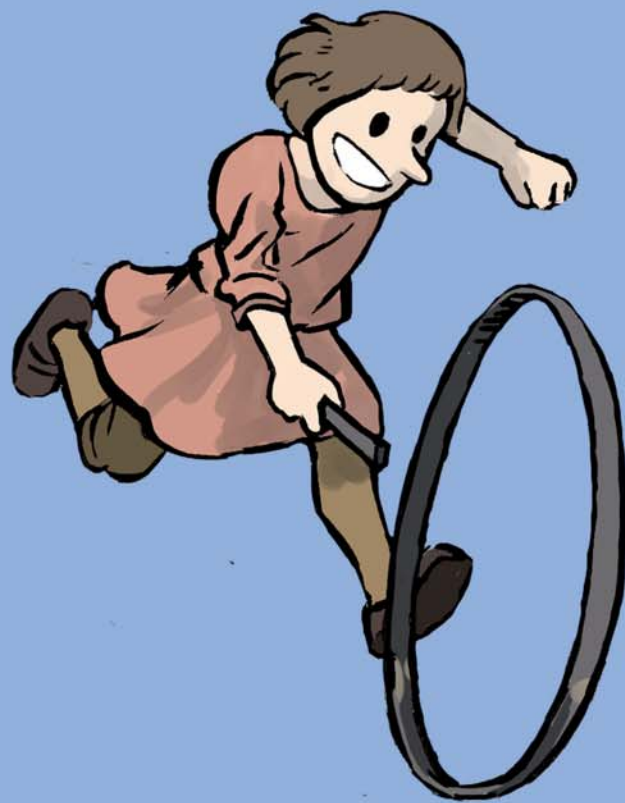
EN EL CÈNTRIC INSTITUT, QUE PORTA EL SEU NOM, I QUE ÉS UN DELS MÉS ANTICS DE LA CIUTAT DEDICATS A L'ENSENYAMENT



I EN EL RACÓ ON SE SUPOSA QUE ESTAVA LA CASA ON VA NÀIXER, AL COR DE L'ANTIC BARRI JUEU I DE LA VALÈNCIA QUE TANT VA ESTIMAR I ENVORAR, I PER A LA QUAL, A PESAR DE LES DURES CIRCUMSTÀNCIES DE LA SEUA VIDA, NOMÉS VA TINDRE UN RECORD I UN ORGULL AGRAÏT

PATRIA DAT VITAM RARO LARGITVR HONORES
ILLE MVLTO MELIVS TERRA ALIENA DABIT





ACADÈMIA
VALENCIANA
DE LA
LLENGUA